

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **Mgr. J. F.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha 5, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Ing. P. J.**, zastoupený Mgr. Hanou Janovskou, advokátkou se sídlem, Husinecká 808/5, Praha 3, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2014, č. j. 031414/2014/KUSK-DOP/Svo, sp. zn. SZ_031414/2014/KUSK, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze z 18. 3. 2016, č. j. 45 A 31/2014 – 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Osoba zúčastněná na řízení **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní řízení

Městský úřad v Benešově (dále jen „*správní orgán I. stupně*“) rozhodnutím ze dne 3. 1. 2014, sp. zn. OSSU/5301/2011/JIB, č. j. MUBN/483/2014/VÝST dodatečně povolil stavbu „*komunikace Čerčany – lokalita Bulánka*“ na pozemcích p. č. 973/3, 926/3, 959/4, 936/1, 937/1, 937/2, 940/2, 942/1, 920/3, 921/9, 1563/3, 920/1, 921/12, 921/1, 921/7, 921/22, 921/23, 921/24, 921/25, 921/26, 929/1, 929/2, 929/3, 929/4, 936/2, 936/3, 936/4, 936/5, 937/4, 937/5, 937/6, 940/9, 940/10, 940/11, 940/12, 942/12, 942/15, 942/16, 942/17 a 942/18, vše v k. ú. Čerčany (dále jen „*stavba*“).

Žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 3. 2014, č. j. 031414/2014/KUSK-DOP/Svo, sp. zn. SZ_031414/2014/KUSK zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně pro opožděnost. Uvedl, že rozhodnutí bylo žalobci doručeno na adresu, kterou oznámil správnímu orgánu. Zásilka s rozhodnutím byla uložena dne 7. 1. 2014, a protože si ji žalobce

ve lhůtě 10 dní nevyzvedl, nastala zde fikce doručení posledním dnem této lhůty tj. dne 17. 1. 2014. Lhůta pro odvolání následně skončila dne 3. 2. 2014 (pondělí). Žalobce uplatnil opravný prostředek emailem dne 5. 2. 2014 a současně též prostřednictvím držitele poštovní licence. V obou případech však již bylo odvolání podáno opožděně.

Žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl Krajský soud v Praze (dále též „*krajský soud*“) rozsudkem ze dne 18. 3. 2016, č. j. 45 A 31/2014 – 65.

Krajský soud se neztotožnil s námitkou, že správní orgán I. stupně nepostupoval při doručování rozhodnutí v souladu s právními předpisy a že z tohoto důvodu mělo být toto doručení neúčinné. Konstatoval, že žalobce měl na základě § 4 zákona o elektronických úkonech zřízenou datovou schránku podnikající fyzické osoby jakožto advokát. Datovou schránku fyzické osoby (nepodnikatele) však nikdy zřízenou neměl. Dále vyložil, že žalobce v řízení vystupoval jako nepodnikající fyzická osoba a nevystupoval v postavení advokáta. Správní orgán tedy nepochybil, jestliže žalobci doručoval prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb na adresu trvalého pobytu, kterou žalobce ve svých podáních správnímu orgánu uváděl. Krajský soud také podotkl, že v průběhu správního řízení se sám žalobce o datové schránce nikdy nezmiňoval a požadoval doručování prostřednictvím provozovatele poštovní licence na adresu pro doručování. Jelikož bylo žalobci rozhodnutí správního orgánu prvního stupně doručeno dne 17. 1. 2014, uplynula lhůta pro podání odvolání dne 3. 2. 2014 (pondělí). Odvolání žalobce podané dne 5. 2. 2014 bylo tudíž opožděné.

II. Kasační stížnost

Žalobce (dále též „*stěžovatel*“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „*s. ř. s.*“).

Konkrétně namítl, že mu správní orgán měl doručovat písemnosti do zřízené datové schránky podnikající fyzické osoby. Poukázal na to, že tato otázka je komplikovaná, podotkl, že i krajský soud kasační stížností napadený rozsudek doručil do datové schránky podnikající fyzické osoby a rovněž tak i Nejvyšší správní soud mu do této datové schránky doručil usnesení ze dne 11. 4. 2016, č. j. 3 As 74/2016 – 14, jímž jej vyzval k zaplacení soudního poplatku a k odstranění vad kasační stížnosti.

Podle názoru stěžovatele ze spisové dokumentace nevyplývá, že v řízení nevystupoval jako advokát. Během správního řízení totiž poskytl četné rady ostatním účastníkům, kteří se stavbou taktéž nesouhlasili. Krajský soud přitom nesprávně vycházel z toho, že spisová dokumentace je úplná a nezohlednil přitom, že ze spisu mohla být část vyjmuta. Podle stěžovatele je v tomto rozsahu rozsudek nepřezkoumatelný.

Stěžovatel poukázal na to, že za základní premisu postavení jeho osoby jako advokáta je třeba považovat ustanovení § 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. V postavení advokáta je tedy po celou dobu zapsán v seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou.

Stěžovatel dále shrnul dosavadní průběh doručování a poukázal na odlišnosti v jednotlivých stupních správního či soudního řízení. Správní orgán I. stupně mu nejprve doručoval písemnosti na adresu tehdejšího trvalého pobytu. Poté na výslovnou žádost doručoval na adresu jeho advokátní kanceláře: Praha 1, Týn 1049/3. V souvislosti s přemístěním sídla do nové budovy od 1. ledna 2014 poté dne 4. 12. 2013 požádal, aby mu písemnosti nebyly doručovány na sdělenou doručovací adresu a aby Městský úřad v Benešově nadále doručoval písemnosti

dle příslušných právních předpisů. Správní orgán I. stupně nadále doručoval písemnosti na adresu jeho trvalého pobytu. Zásilka byla vhozena do domovní schránky dne 20. 1. 2014. V této souvislosti je stěžovatel toho názoru, že odvolací lhůta by uplynula 4. 2. 2014 a nikoliv už dne 3. 2. 2014, jak uvedl krajský soud.

Dále uvedl, že počet účastníků správního řízení byl vyšší než 30 a správní orgán I. stupně doručoval i veřejnou vyhláškou. Stěžovatel byl účastníkem řízení ve smyslu § 27 odst. 2 správního řádu. Účastníkům, kterým mělo být doručeno stavební povolení veřejnou vyhláškou, bylo takto doručeno dne 21. 1. 2014, lhůta k odvolání jim skončila dne 5. 2. 2014. Stěžovatel je názoru, že pokud by správní orgán I. stupně postupoval podle příslušných ustanovení správního řádu a doručoval mu veřejnou vyhláškou, bylo by odvolání ze dne 5. 2. 2014 včasné.

Stěžovatel citoval ustanovení § 19 odst. 1 a § 20 odst. 1 správního řádu a ustanovení § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o autorizované konverzi dokumentů. Z nich dovozuje, že doručující orgán veřejné moci je povinen doručovat subjektu, který má zřízenou datovou schránku, primárně do jeho datové schránky. Na základě uvedených ustanovení platí, že má-li adresát písemnosti zřízenou jednu ze čtyř forem datových schránek, vztahuje se na správní orgány povinnost doručovat písemnosti touto formou. V tom je rozdíl oproti způsobu doručování jiným způsobem než datovou schránkou, kdy se rozlišuje např. to, zda se jedná o věc podnikání a poté se doručuje do místa podnikání.

Ze zákona o elektronických úkonech nevyplývá, v jakých případech má být do datové schránky doručováno. Podle stanoviska Legislativního výboru České advokátní komory má-li fyzická osoba zřízenou datovou schránku, bude jí tam také doručováno bez ohledu na její typ. Opačný právní názor zaujal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 1. 2016, č. j. 8 As 109/2015 – 38.

Stěžovatel je však názoru, že pokud by zákonodárce zamýšlel rozlišit charakter písemností pro účely doručování do datové schránky, jak to učinil v případě doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, výslovně by to zakotvil v právních předpisech. Pokud tak zákonodárce neučinil, je třeba vycházet z toho, že zamýšlel upravit doručování tak, aby veškeré písemnosti určené fyzické osobě byly doručovány do datové schránky této osoby bez ohledu na její typ. Tento výklad posiluje i účel zavedení systému datových schránek vyplývající z důvodové zprávy zákona o elektronických úkonech. Navrhl proto, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že rozhodným pro posouzení, zda ve správním řízení má osoba postavení účastníka řízení nebo advokáta je ustanovení § 1 zákona o advokacii. Podle § 12 zákona o advokacii poté platí, že při výkonu advokacie je advokát povinen používat označení „advokát“. Podotkl, že jednou z povinností advokáta je také jednat čestně a svědomitě, postupovat při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky. Dále uvedl, že stěžovateli nic nebránilo, aby požádal přímo o doručování do datové schránky. Pokud byl nečinný v téže otázce, musí se s následky své nečinnosti smířit.

Osoba zúčastněná na řízení ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatel neuvedl ani v řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem, jaké dokumenty měly být ze spisu vyjmuty, pouze v podání ze dne 20. 4. 2014 uvedl, že úřední osobou byl ze spisu vyňat „*blíže nespécifikovaný dokument*“.

Dále uvedla, že stěžovatel od počátku řízení vystupoval jako fyzická osoba nepodnikající, označující se ve svých podáních jménem, příjmením, datem narozením a adresou trvalého pobytu. Nikoliv tedy dovětkem „advokát“, číslem osvědčení vydaným Českou advokátní komorou a místem svého sídla jakožto advokáta. Účastníkem řízení se stal na základě vlastnictví podílu na nemovitosti sousedící s dodatečně povolenou stavbou komunikace, nikoliv v souvislosti s výkonem advokacie. Poukázala na to, že zákon o elektronických úkonech rozlišuje čtyři základní typy datových schránek, datová schránka podnikající fyzické osoby poté podléhá speciálním režimům advokáta, daňového poradce a insolvenčního správce. Z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2014, č. j. 3 Ads 100/2013 – 42 a ze dne 6. 1. 2016, č. j. 8 As 109/2015 – 38 pak vyplývá, že při doručování je nezbytné rozlišovat typ datové schránky a povahu doručované písemnosti v závislosti na roli a postavení adresáta, jehož se písemnost týká.

Stěžovateli, jakožto účastníkovi řízení, jemuž stavební povolení mělo založit, změnit či zrušit právo nebo povinnost, mělo být i v případě řízení s velkým počtem účastníků doručeno jednotlivě. Správní orgán I. stupně tak postupoval v souladu se zákonem.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkami, kterými stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel námitky proti vedení správního spisu v žalobě uplatnil jen obecně s tím, že správní orgán I. stupně ze spisu část vyjmul. Neuvedl však, jaký vliv by měla mít tato událost na správní řízení. Obdobně i v kasační stížnosti svou pochybnost o úplnosti správního spisu uplatnil jen obecně. Ani z tvrzení stěžovatele v kasační stížnosti tak nevyplývá, co konkrétně ve správním spise chybí a co z této skutečnosti stěžovatel dovozuje.

Nejvyšší správní soud proto tuto námitku a její vliv na správní řízení posoudil na základě skutečností zřejmých ze správního spisu. Z protokolu ze dne 11. 3. 2013 zjistil, že pracovnice správního orgánu neumožnila stěžovateli seznámit se s blíže nespecifikovanou písemností, mělo jít o koncept rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje. Stěžovatel vytrhl ze spisu obálku, kvůli jeho jednání zasahovala přivolaná hlídka městské policie. Ta přitom proti stěžovateli použila i donucovací prostředky, hmatů. Stěžovatel poté proti protokolu, v němž správní orgán I. stupně tuto situaci zaznamenal, podal dílčí námitky, jimiž však průběh konfliktu mezi ním a pracovníci (popř. městskou policií) nezpochybnil. Své námitky uplatnil pouze proti formulacím protokolu, nijak zde neuvedl, která část by měla ve spisu dle jeho názoru chybět. Ze správního spisu dále vyplývá, že stěžovatel oslovil řadu správních orgánů (městských úřadů, krajských úřadů) se žádostí o sdělení, zda a v jaké míře u nich dochází k vyjímání součástí spisu, a jejich následné vyjádření přiložil k odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Správní orgán I. stupně v této souvislosti konstantně tvrdí, že stěžovateli pouze neumožnil seznámit se s konceptem písemnosti rozhodnutí, a že ve skutečnosti tedy o řádnou součást spisu nešlo. Stěžovatel v odvolání doručeném dne 5. 2. 2014 uvádí, že „*mohlo jít o písemnost stížnost na stav komunikace*“. Ani z tohoto podání stěžovatele však nijak nevyplývá, jaký vliv by eventuální nezařazení tohoto dokumentu do spisu mělo mít. Ostatně ke stavu komunikace správní spis obsahuje řadu dalších dokumentů – např. fotodokumentaci pořízenou v souvislosti se zatopením komunikace dne 23. 8. 2010, doloženou stěžovatelem již dne 18. 4. 2012, fotodokumentaci od účastníků H. a L. K. doloženou dne 5. 6. 2012, a zejména její stav vyplývá z protokolu a fotodokumentace, která je přílohou protokolu o místním šetření ze dne 15. 6. 2012 konaném na místě samém v Čerčanech, lokalita Bulánka.

Za těchto okolností o úplnosti správního spisu není pochybností. Zcela správně proto toliko obecně formulovanou námitku stěžovatele o tom, že žalovaný vyjmul součást spisu, krajský soud již nepřezkoumával. Tím spíše zde nebyl ani důvod, aby se krajský soud *ex officio* zabýval speciálně tím, zda ve spisu absentují další podklady, zejména ve vztahu stěžovatele a výkonu jeho povolání advokáta. Pokud tedy krajský soud konstatoval, že podle správního spisu stěžovatel v řízení nevystupoval v postavení advokáta, je pro Nejvyšší správní soud zcela srozumitelné, že soudu ze spisu (z nijak zpochybněného úplného správního spisu) nevyplývaly žádné pochybnosti o tom, že stěžovatel v řízení nevystupoval jako advokát. Tento závěr krajského soudu proto Nejvyšší správní soud neshledal nepřezkoumatelný. O otázce věcné správnosti tohoto názoru bude pojednáno níže.

Ke kasačnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. podřadil Nejvyšší správní soud také námitku, že krajský soud stěžovateli rozsudek v rozporu se svým právním názorem doručil do datové schránky advokáta.

Je zřejmé, že i když krajský soud formuloval svůj názor ve vztahu ke správnímu řízení, jeho východiska lze přiměřeně aplikovat i na doručování v soudním řízení správním. Konečné doručení rozsudku do datové schránky sice fakticky bylo v rozporu s právním názorem krajského soudu, avšak to neznamená, že by pouze tím měl krajský soud popřít svůj vlastní právní názor. Ze soudního spisu vyplynulo, že krajský soud stěžovateli doručil rozsudek až po jeho vyhlášení (18. 3. 2016), tedy v době, kdy již byl svým právním názorem vázán. Podle názoru Nejvyššího správního soudu toliko v procesním úkonu nelze shledat změnu postoje krajského soudu k této otázce, ale mohlo by to znamenat vadu řízení před soudem. Je však zřejmé, že stěžovatel rozsudek v datové schránce převzal a v návaznosti na to s dostatečným předstihem před uplynutím lhůty podal kasační stížnost. Uvedený způsob doručení tak neznamenal žádnou újmu na právech stěžovatele a neznamenal vadu řízení před krajským soudem, jež by měla za následek nezákonnost rozsudku.

Stěžovatel námitku, že žalovaný doručoval stěžovateli nesprávně na adresu trvalého pobytu, podřadil ke kasačnímu důvodu nesprávného právního posouzení otázky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Tato námitka však svou podstatou náleží ke kasačnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť stěžovatel zde namítl nesprávný postup žalovaného, tj. vadu řízení, která měla mít za následek nezákonnost žalovaného rozhodnutí. Ke kasačnímu důvodu nesprávného posouzení právní otázky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud podřadil námitku nesprávného právního posouzení, v jakém postavení stěžovatel vystupoval ve správním řízení.

Ve věci je nesporné, že stěžovatel je zapsán jako advokát v seznamu České advokátní komory. Východiska právní úpravy postavení advokáta a podmínek, za nichž mohou být poskytovány právní služby, jakož i právní služby poskytované advokáty, upravuje zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

Legislativní zkratkou „výkon advokacie“ se podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona rozumí poskytování právních služeb advokáty. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2004, č. j. 5 As 34/2003 – 47 vyložil, že advokacii je třeba definovat jako činnost a nezávislé povolání, kterou vykonává advokát, tj. osoba právnický vzdělaná, zvláště kvalifikovaná, která je zapsána v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Samotným výkonem advokacie se rozumí výkon tohoto nezávislého povolání, pod který zákonodárce podřadil jak vlastní poskytování právních služeb advokáty, tak podmínky, za nichž mohou být tyto právní služby

poskytovány. Totožný názor vyslovil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 3. 2011, č. j. 5 Tdo 209/2011-35.

Advokátem je podle ustanovení § 4 zákona o advokacii ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Zákonodárce toto ustanovení systematicky zařadil do části druhé Hlavy první zákona nazvané „*Předpoklady výkonu advokacie*“. Z tohoto ustanovení ve spojení s ustanovením § 2 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii (upravující oprávnění osob poskytovat právní služby) vyplývá, že pokud je osoba zapsána jako advokát, vzniklo jí tímto zápisem oprávnění vykonávat advokacii, tj. poskytovat právní služby.

Vlastním poskytováním právních služeb (tím spíše výkonem advokacie tj. poskytováním právních služeb advokáty) se podle § 1 odst. 2 zákona o advokacii rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem. Vzhledem k tomu, že z ustanovení § 20 zákona o advokacii vyplývá, že vztah advokáta a jeho klienta se řídí smlouvou o poskytování právních služeb, je zřejmé, že poskytování právních služeb jako hlavní smysl výkonu advokacie, je vztahem dvoustranným.

Pojmově je tedy vyloučeno, aby advokát právní službu (tzn. aby vykonával advokacii) eventuálně poskytoval sám sobě. Pouze na základě skutečnosti, že osoba je zapsaná jako advokát, proto nelze dovozovat, že se v daném případě jedná o osobu fakticky vykonávající advokacii. Pokud tedy osoba zapsaná jako advokát svým jménem vystupuje vůči orgánu veřejné moci a je přitom současně zřejmé, že jinému právní službu neposkytuje, je nezbytné posoudit, v jaké záležitosti činí své úkony. Potřebu rozlišit, v jakém postavení osoba vykonávající nezávislé povolání (advokáta nebo např. insolvenčního správce popř. daňového poradce) ve správním řízení vlastně vystupuje a jaké z toho plynou důsledky pro vlastní řízení, ostatně akcentoval Nejvyšší správní soud v několika svých předchozích rozsudcích (ze dne 4. 8. 2014, č. j. 8 As 94/2014 – 29 popř. ze dne 6. 1. 2016, č. j. 8 As 109/2015 – 38).

I když stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že ve správním řízení poskytoval jiným osobám právní poradenství, ze správního spisu tato skutečnost nijak nevyplývá. Jakkoliv je jinak spis bohatý na různá podání stěžovatele, který hojně využíval kontaktu se správním orgánem, je zřejmé, že opakovaně vystupoval v řízení jen sám za sebe a pod vlastním jménem, sám ani nepoužil označení „advokát“, jímž by alespoň dal správnímu orgánu najevo, že v dané věci poskytuje jinému právní služby. Tím spíše ze spisu nijak nevyplývá, že by jako advokát poskytoval právní služby jiní osobě a v této věci ji zastupoval; stěžovatel nanejvýše požádal o doručování písemností na adresu sídla své advokátní kanceláře.

Stěžovatel v řízení zcela nesporně vystupoval v procesním postavení účastníka stavebního řízení o povolení stavby, neboť dodatečně povolená stavba místní komunikace sousedí s nemovitostí (pozemek p. č. X v katastrálním území Čerčany, obec Čerčany), v níž drží spoluvlastnický podíl. Stěžovatel tak v řízení hájil toliko svoje vlastnické právo. Je zřejmé, že tato skutečnost s výkonem povolání stěžovatele nijak nesouvisela. Právě proto podle názoru Nejvyššího správního soudu měl žalovaný dostatečně přesvědčivý důvod, aby činil úkony vůči stěžovateli jako fyzické osobě vystupující v řízení výlučně ve svém osobním zájmu, nikoliv jako vůči advokátovi, jenž by v souvislosti s řízením vykonával své povolání.

Nejvyšší správní soud se přitom nezabýval námitkou, že mělo být stěžovateli doručováno veřejnou vyhláškou, a pokud by se tak stalo, uplynula by mu lhůta k odvolání až dne 5. 2. 2014. Stěžovatel tuto námitku v žalobě neuplatnil, když svými argumenty napadal výlučně to, že mu mělo být doručeno do datové schránky advokáta. Uvedená námitka je proto v řízení o kasační stížnosti nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.)

Zodpovězení otázky, v jakém postavení stěžovatel ve správním řízení vystupoval, má význam pro posouzení poslední námítky proti postupu při doručování na adresu jeho trvalého pobytu. Nejvyšší správní soud tuto námitku podřadil ke kasačnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Doručování do datové schránky se řídí pravidly uvedenými v zákonu č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. Tento způsob doručování orgánem veřejné moci zákon stanoví jako přednostní v případech, kdy to umožňuje povaha dokumentu, a fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba má zpřístupněnu svou datovou schránku (pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě, nebo pokud právní předpis nestanoví jiné pořadí způsobu doručování, § 17 odst. 1 a 2 zákona č. 300/2008 Sb.)

Uvedený zákon upravuje datové schránky orgánu veřejné moci (§ 6), fyzické osoby (§ 3), právnické osoby (§ 5) a datovou schránku podnikající fyzické osoby (§ 4). Zvláštními podkategoriemi datových schránek podnikající fyzické osoby jsou datové schránky zřízené advokátovi, statutárnímu auditorovi, daňovému poradci a insolvenčnímu správci podle § 4 odst. 3 zákona o autorizované konverzi. Zákon nevylučuje, aby jedna fyzická osoba měla zřízenou datovou schránku podnikající fyzické osoby a současně i datovou schránku fyzické osoby.

Dělení datových schránek do základních typů podle názoru Nejvyššího správního soudu vyčerpává všechny možnosti postavení osoby vůči orgánu veřejné moci. Se stěžovatelem se lze ztotožnit v názoru, že správní řád (ostatně ani jiné procesní předpisy v právním řádu České republiky) nijak zvláště nerozlišují, do jakého typu datové schránky účastníka má orgán veřejné moci doručovat. Dostatečné vodítko pro všechny doručující orgány veřejné moci však podle názoru Nejvyššího správního soudu poskytuje právě zákon o autorizované konverzi.

Rozlišení, zda osoba vystupuje v rámci podnikatelské činnosti či ve svém osobním zájmu, dostatečně určuje, zda se má účastníkovi doručovat do datové schránky fyzické osoby či do datové schránky podnikající fyzické osoby.

Uvedená východiska zcela podporuje ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu. Ten již v rozsudku ze dne 18. 6. 2014, č. j. 3 Ads 100/2013 – 42 uvedl, že v doručování do datové schránky fyzické osoby a podnikající fyzické osoby je rozdíl, který musí správní orgány respektovat. Dle zákona by měl správní orgán doručovat pouze do té datové schránky, která odpovídá roli osoby v dané věci. V posuzovaném případě vystupoval žalobce v roli uchazeče o zaměstnání a nikoli v roli insolvenčního správce; z tohoto důvodu mu měly být písemnosti doručovány prostřednictvím držitele poštovní licence (když neměl zřízenou datovou schránku fyzické osoby), a to na jeho doručovací adresu. Na tento závěr poté navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 1. 2016, č. j. 8 As 109/22015 – 38 (ústavní stížnost proti tomuto rozsudku odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. IV. ÚS 476/2016). S odkazem na další rozsudky Nejvyššího správního soudu (mj. ze dne 21. 11. 2013, č. j. 7 Afs 5/2013 – 50, ústavní stížnost odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2014, sp. zn. I. ÚS 663/2004 a ze dne 4. 8. 2014, č. j. 8 As 94/2014 – 29, ze dne 15. 7. 2010, č. j.

7 Afs 46/2010 - 51) zde vyslovil, že při doručování je nezbytné rozlišovat typ datové schránky a povahu doručované písemnosti v závislosti na roli a postavení adresáta, jehož se písemnost týká. Pro dodržení zákonného postupu musí povaha písemnosti odpovídat typu datové schránky, do níž má být doručováno, a roli adresáta v řízení. Do jednotlivých typů datových schránek tak lze řádně doručovat pouze dokumenty, které souvisí s činností či postavením držitele dané datové schránky. Nemá-li účastník zřízení typ datové schránky odpovídající povaze doručované písemnosti, bude se účastníkovi doručovat tak, jako by neměl datovou schránku zřízenou.

Vycházejí z uvedeného, Nejvyšší správní soud rovněž v nyní projednávané věci ve shodě se žalovaným a krajským soudem dospěl k závěru, že stěžovatel v řízení vystupoval mimo rámec svého nezávislého povolání advokáta, a to ve svém osobním zájmu. Nebyl zde proto důvod, aby správní orgán stěžovateli doručoval písemnosti do datové schránky podnikající fyzické osoby - advokáta. Vzhledem k tomu, že stěžovatel datovou schránku fyzické osoby zřízenou neměl, žalovaný správně doručoval na adresu jeho trvalého bydliště, neboť jinou adresu stěžovatel správnímu orgánu neoznámil. Žalovaný tedy dodržel postup při doručování, jak mu ukládá správní řád v ustanovení § 19 ve spojení s § 20 správního řádu. Vzhledem k tomu, že šlo o správný postup při doručování, neboť jiný způsob doručování u stěžovatele nebyl možný, a stěžovatel převzetí zásilky nestvrdil podpisem doručky, byly zde splněny podmínky k tomu, aby zde uplatnila fikce náhradního doručení podle ustanovení § 24 správního řádu (srov. zejm. bod 17 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, č. j. 4 As 32/2013 - 44 a nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 23/03). Právě v tom se nynější věc liší od věci projednávané u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 As 96/2013 (na níž stěžovatel upozornil), neboť tam doručující orgán veřejné moci přistoupil k doručování na adresu sídla advokáta krátce poté, co pro dočasnou technickou nezpůsobilost systému zcela rezignoval na doručování do datové schránky advokáta – zástupce účastníka řízení.

Správní orgán I. stupně tedy při doručování stěžovateli postupoval správně a jeho rozhodnutí bylo správně doručeno fikcí na adresu tehdejšího trvalého bydliště stěžovatele „K. 1582/3, P. 3“: Zásilka byla uložena od 7. 1. 2014, lhůta k odvolání tak uplynula 3. 2. 2014. Odvolání bylo dne 5. 2. 2014 podáno opožděně, žalovaný jej proto správně zamítl podle § 92 správního řádu. Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel tuto adresu používal ve vlastních podáních jako označení místa trvalého bydliště již od první poloviny roku 2013. Rovněž skutečnost, že poskytovatel poštovní služby vhodil doručovanou písemnost po uložení do poštovní schránky nacházející se v místě evidovaného trvalého bydliště stěžovatele, podle názoru Nejvyššího správního soudu nenasvědčuje tomu, že by doručování písemnosti stěžovateli na tomto místě bylo nemožné.

Na výše uvedeném nic nemění ani to, že Nejvyšší správní soud sám stěžovateli doručil do datové schránky advokáta usnesení ze dne 11. 4. 2016, č. j. 3 As 74/2016 - 14 (s výzvou k zaplacení soudního poplatku a k odstranění vad kasační stížnosti). Jak již bylo výše vyloženo, jeho judikatura je v dotčené otázce dlouhodobě ustálená. Uvedené usnesení bylo navíc toliko procesního charakteru, upravovalo se jím vedení řízení, stěžovatel se s ním prokazatelně seznámil a prakticky obratem na něj reagoval, když zaplatil soudní poplatek a odstranil vady kasační stížnosti. Ani zmíněné doručení procesního usnesení proto neznamená, že by snad Nejvyšší správní soud změnil svůj právní názor k věci a vnesl tak do konstantního právního názoru rozpor.

Ze všech výše uvedených důvodů se Nejvyšší správní soud neztotožnil se žádnou z námitek stěžovatele a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

IV. Náklady řízení

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti vychází z ustanovení § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Procesně úspěšný žalovaný právo na náhradu nákladů v řízení o kasační stížnosti sice uplatnil, v řízení však učinil toliko písemné vyjádření ke kasační stížnosti. Ani ze spisu poté nevyplynuly náklady přesahující běžný rámec výdajů na jeho administrativní činnost, Nejvyšší správní soud proto žalovanému náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Osoba zúčastněná na řízení taktéž požádala přiznání náhrady nákladů. Nejvyšší správní soud však osobě zúčastněné na řízení žádnou povinnost neuložil. Ve skutečnosti, že osoba zúčastněná na řízení využila svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti poté Nejvyšší správní soud, neshledal ani jiný důvod hodný zvláštního zřetele, a proto jí právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 5 s. ř. s.)

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (srov. § 53 odst. 3 s. ř. s.)

V Brně 15. března 2017

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu